

сійної педагогіки в умовах навчання протягом життя, а також кількаразової зміни прикладання знань і вмінь, тобто зміни професії протягом активного періоду життєдіяльності людини.

Насамкінець зазначимо, що багатолітня системна співпраця науковців Польщі, Росії та України сприяє поглибленню наукознавчих досліджень із професійної педагогіки і педагогіки праці, здобуттю нового наукового знання, що збагачує субдисципліни педагогіки й підвищує методологічний рівень педагогіки.

СПЕЦИФІКА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ХІМІЇ У ВНЗ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Орлов В.Д., Іваненко Л.О. (м. Харків, Україна)

У добрій хаті всі танцюють від пічки. Бо вона голова всьому домашньому життю, добробуту, уюту. На ній готують їжу, вона зігріває, на ній сплять діти, біля неї виховується декілька поколінь, закладаються людські відношення.

Потім людина дорослішає і значна частина цих функцій передається загально-освітньому закладу. Але тут додається декілька нових важливих функцій. Серед них – надання знань з широкого колу нових навчальних дисциплін, зростання рівня самостійності з паралельним навчанням життю у колективі та багато інших. У ці шкільні часи прокидається жвавий інтерес до навколишнього середовища і природничих наук. На вряд чи той, хто не відчув це в цьому віці, захоче потім почати навчання в класичному або педагогічному університеті на природничому факультеті.

Особливо це стосується хімії, бо у людини середнього, а тим паче старшого віку, далекого від проблем хімії, комплекс «хемофобії» зростає до небес і вона ніколи не буде підтримувати своє дитя, а тим паче сприяти його інтересу до цієї науки. Раніше кожна школа мала клас з невеличкою хімічною лабораторією і школярі мали можливість бачити хоча і невелику кількість хімічних фокусів, але яскравих, ефектних. Це дуже сприяло зростанню їх інтересу до цієї області знань, хоча іноді (на щастя, досить рідко) із сумними наслідками. Але взагалі за таким сценарієм народжувалися майбутні хіміки, відданні своїй професії.

У наш час, майже всюди в загально-освітніх закладах припинили існування такі лабораторії. Перш за все, через необхідність витратити значні кошти на їх ліцензування, на перехід традиційних доступних реактивів у розряд прекурсорів (сірчана, соляна кислоти, ацетон та інші), зростання вимог Правил безпеки до недосягаємих для шкільного закладу висот. Тому різко впав інтерес до хімії. На додаток необхідність складання державних тестів, а їх кількість не може бути необмеженою, автоматично обмежує можливість абітурієнтів до вступу на хімічні спеціальності ВНЗ.

Наприклад, у цьому році за статистичними даними зросла кількість випускників середніх закладів, і за тими ж самими даними кількість осіб, що записалися на тести з хімії, значно зменшилася. Не важко прорахувати, як це віддзеркалиться на майбутній вступній компанії. І хоча наш університет – Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, і наш хімічний факультет завжди користувався повагою з боку школярів Східного регіону України, але відчуття проблем, які найближчим часом у нас можуть виникнути, є досить реальним.

Наш факультет робить багато зусиль, щоб уникнути цих проблем. Проводить семінари для вчителів і школярів нашого регіону, виїздить до окремих шкіл з бесідами щодо проблем хімії, її завдань у сучасному світі. Окремі школи нашого міста, що мають з нами угоди про співпрацю, приводять своїх учнів

старших класів на екскурсії в наші лабораторії. Щорічно проводиться декілька хімічних олімпіад: як офіційних – районних та обласної, так і власних факультетських. Усі ці заходи супроводжуються яскравими демонстраційними дослідженнями, які виконуються нашими студентами і які дуже полюбуються нашим гостям: і старшому, і молодшому поколінням. Читаються популярні лекції за тематикою, що цікавить наших слухачів, готуються додаткові друковані матеріали. Така робота дозволяє нам сподіватися, що, як і в попередні роки, ми отримуємо більш-менш орієнтовану молодь на свій факультет.

З перших кроків навчання студенти проходять перевірку на відповідність їх знань тим офіційним документам, що дозволяють їм вчитися в університеті. Не секрет, що розрив між цими даними постійно зростає. Тому ми починаємо фактично з того, що закриваємо бреші в слабій шкільній підготовці з хімії. Ми друкуємо велику кількість методичних посібників, вдосконалюємо програми курсів та спецкурсів, щоб зацікавити студентів у вивченні хімії. Незважаючи на великі труднощі з хімічними посудом та реактивами, з апаратурою, ми робимо все можливе і неможливе, щоб студенти на практикумах отримували практичні навички особисто, самостійно.

Але найбільшого успіху ми, викладачі, досягаємо тоді, коли зацікавлюємо студента науковою роботою. Так було завжди, так є і зараз. Хоча зменшилися наші власні можливості для отримання сучасної наукової техніки, але завдяки нашим довгостроковим контактам з іншими науковими закладами, ми цю проблему вирішуємо. Полегшилися наші наукові контакти з зарубіжними колегами, що дозволяє відправляти кращих студентів на навчання, на стажування. Зараз є державні програми підтримки таких студентів. Більше студентів стали отримувати спеціальні підвищені стипендії. Це додатково заохочує студентів займатися науковою роботою. В мене особисто є достатньо прикладів, коли талановитий, але досить бешкетний студент, брався за розум, коли починав активно працювати в науковому гуртку. Тому не дивно, що ті особи, хто з малку був призером хімічних олімпіад, встигає і вчитися гарно, і працювати плідно, і займатися громадською роботою, і отримувати різні премії і винагороди. На наше викладацьке щастя такі студенти ще не переводяться. Вони в значній мірі стимулюють і нас працювати з повною самовіддачею.

РАЗРАБОТКА НАСЛЕДИЯ А.С. МАКАРЕНКО КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОЙ ПЕДАГОГИКИ (ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМЫ)

Фролов А.А. (г. Нижний Новгород, Россия)

Отношение историко-педагогической науки к современной педагогике – проблема, которая особого интереса давно не вызывала и не вызывает. Но возникают вопросы: В чем проявляется сейчас влияние историко-педагогического знания на современную педагогику и школу? Где оно выступает как положительное или негативное? Как это влияние будет сказываться на педагогической теории и практике в будущем?

Не допуская бесплодного теоретизирования на тему: «история и современность», – необходимо обратиться к нынешней педагогической реальности, где историческая мысль и практика активно действуют, стимулируя или затормаживая прогресс образования общества и человека. Как проявляются в наше время обнаруженные историей педагогики закономерные тенденции общественно-педагогического развития? Каким образом историко-педагогическая наука должна реагировать на современные кризисные явления в экономике и культуре?

То, что история педагогики может продуктивно работать в направлении поставленных вопросов, – убеждает процесс освоения идей и творческого